

Digitalt diskussionsforum för nya kollektivhus

När inflyttning i nya kollektivhus närmar sig uppstår ofta många frågor. Hur ska de gemensamma lokalerna möbleras och utrustas? Hur ska städningen och de gemensamma middagarna organiseras? Hur hittar vi samarbetsformer och kommer fram till beslut?

För att svara på frågorna ordnade Kollektivhus NU i slutet av oktober ett digitalt diskussionsforum för nyligen inflyttade hus och för dem som snart har inflyttning. Sex olika hus deltog, varav ett nyligen hade inflyttning och två står inför inflyttning inom en snar framtid.

Ingrid Schmidt från **Kombo** i Stockholm inledde med att berätta om hur gemenskapen har startat där. Huset har 33 lägenheter, är för alla åldrar och hade inflyttning i juli. De boende fick ett utrustningsbidrag från det kommunala bostadsbolaget Familjebostäder som äger huset. De delade in sig i olika arbetsgrupper för de olika lokalerna som var och en fick en del av bidraget att använda till inköp. Varje grupp har först presenterat idéer till möblering och utrustning på ett husmöte för att få inspel, men har sen haft fria händer inom sina ekonomiska ramar.

Kombo har fortfarande diskussioner med fastighetsägaren kring förvaltningsavtalet. Framför allt är de inte överens om inom vilken tid huset ska presentera förslag till ny hyresgäst för Familjebostäder när en lägenhet blir ledig.

De boende har haft många diskussioner på Messenger, vilket Ingrid tycker har avlastat husmötena och gjort att enklare beslut kunat tas löpande. Efter mycket

FOTO: KAJSA HALLBERG-ADU

Odlingsgruppen på Kombos terrass.

diskussion kring matlagningsorganisationen och meny bestämde de för några veckor sedan att komma igång med middagar tre dagar i veckan även om inte alla detaljer var lösta. De insåg att det var bättre att komma i gång och pröva sig fram. Flera spontana aktiviteter har också ordnats, som poesikvällar.

Tallhöjden i Göteborg hoppas på inflyttning våren 2023 och hade många frågor kring Kombos förvaltningsavtal, hyror med mera.

Vi som deltog i mötet konstaterade att det är viktigt att så många som möjligt av dem som flyttar in deltar i en studiecirkel om kollek-

tivhusboende, före eller efter inflyttningen. Det är bra att vara beredd på att de boende ändå har olika förväntningar på gemenskapen i huset. Det är också bra att ha löpande diskussioner om vad de boende vill med sitt hus.

En fråga om det är något hus som har gemensamt elavtal för alla boende kom upp, som tyvärr ingen av deltagarna kunde svara på. Det blir kanske något att återkomma till på föreningens idébytardag i vår.

Liksom tidigare digitala diskussionsforum var de som deltog i detta mycket nöjda och efterfrågade fler liknande i framtiden.

ULRIKA EGERÖ

Socialt byggande och socialt boende

Begreppet socialt byggande börjar få fäste i Sverige. Det står för alla former av byggande och boende som drivs av människor i samverkan och sätter människors behov i centrum. Den **18–19 november** arrangeras den andra stora konferensen på temat, den första hölls för två år sedan.

Många olika organisationer är engagerade i socialt byggande och i konferensen. Bland annat statliga, regionala och kommunala myndigheter, forskningsinstitutioner, konsultföretag och inte minst föreningar som stödjer olika former av socialt byggande. För många av dem som intresserar sig för socialt

byggande är det något ganska nytt och oprövat.

Men kollektivhusrörelsen har lång och gedigen erfarenhet av både olika sätt att få bostadsgemenskaper byggda, och inte minst av att få den sociala gemenskapen att fortleva under lång tid.

På konferensen kommer 40-åriga Stolplyckan i Linköping, 16-åriga Tersen i Falun och nyinflyttade Hambo i Hammenhög att berätta hur de gjort för att komma i gång och hålla liv i sina gemenskaper. Flera andra av våra medlemsföreningar, som Gården i Uppsala, Undersammatask i Göteborg och Röda Oasen i Malmö, kommer

också att presentera sig under konferensen.

Mer information finns på socialtbyggande.se. Där kommer även många föreläsningar och seminarier att finnas att se efteråt.

Vi i styrelsen planerar nu för att antligen kunna ordna ett fysiskt årsmöte, troligen lördagen den 12 mars 2022 i Stockholm, med idébyttardag dagen efter. Kallelse kommer ut till alla medlemsföreningar i december.

ULRIKA EGERÖ, ORDFÖRANDE

PS Det går fortfarande att anmäla sig att delta digitalt i Socialt byggande – anmälan via socialtbyggande.se. DS

Nu börjar vi äta middag tillsammans igen

I en del av kollektivhusen har borden i matsalen ställts glesare och maten läggs upp på tallrikar. I andra hus har man återgått till hur det var före pandemin.

En viktig del av verksamheten i Kollektivhus NU är att ordna kunskaps- och erfarenhetsutbyten för och mellan såväl befintliga kollektivhus som våra startargrupper. Under pandemin har alla sådana aktiviteter fått ställas in och vi har i stället försökt hitta digitala former. Vi har under det senaste året ordnat ett digitalt seminarium och tre digitala diskussionsforum.

Av de digitala diskussionsforumen har två handlat om hur kollektivhusen hanterar pandemin och ett om vilka aktiviteter som brukar ske i olika hus när det inte är pandemi. På det tredje forumet den 30 september var ämnet hur husen nu drar i gång gemensamma middagar och andra aktiviteter igen. 16 personer från sex befintliga och två blivande kollektivhus deltog.

Ann Mari Engel från **Tullstugan** inledde med att berätta att man startat med sin vanliga middagsorganisering, fränsett att de under september haft glesare mellan borden och att middagen serverats under hela två timmar så att inte alla ätit på samma gång. När restriktionerna

nu hävts har de återgått till sin normala möblering och öppnat för gäster som är fullvaccinerade. De som inte vill delta i matlagning eller disk har åtagit sig andra uppgifter, som inköp och städning.

Dunderbacken hade också börjat med middagar i nästan normal omfattning och **Kornet** planerade att börja i mitten av oktober. **Färdknäppen** har haft ungefär en spontanmiddag i veckan, och bestämde på ett husmöte nyligen att sätta i gång med vissa restriktioner, inga gäster utom gästmatlagare släpps in, maten läggs upp på tallrik och det är glesare mellan borden.

Tersen och **Blomstret** avvaktar troligen åtminstone till årsskiftet. Kan tilläggas att många kollektivhus som inte deltog i diskussionsforumet redan i mitten av september svarat ja på en fråga om middagarna kommit i gång i Facebookgruppen Kollektivhus-forum.

Tersen har diskuterat åtgärder för att generellt minska risken för smittspridning av olika slag, som att någon i matlaget lägger upp maten i stället för att alla tar i serveringsbesticken. Sådana åtgärder skulle kunna vara bra även i vanliga fall, när säsongsinfluensan och annat härjar.

I Tullstugan uppmanades matlagare att gärna använda plasthandskar och det finns handsprit vid

FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Under pandemin var matlagningen frivillig i Färdknäppen och med många restriktioner. Periodvis blev det matlagning en gång i veckan. När restriktionerna släpptes fortsatte de boende att servera maten upplagd på tallrikar.

ingången till matsalen. I Färdknäppen lämnas disken på vagnar utanför köket, för att minska trängseln inne i köket.

När det gäller andra aktiviteter hade de flesta sådana i mindre sällskap och många hus hade haft en hel del utomhusaktiviteter under hela pandemin. Färdknäppen har även haft "info-fika" i trädgården för dem som sökt medlemskap, i stället för att de blivit inbjudna till middag. I Dunderbacken har de flesta vanliga aktiviteterna kommit igång, men utan att externa medlemmar bjuds in eftersom huset tills vidare behållit sitt besöksförbud i de gemensamma lokalerna.

ULRIKA EGERÖ

Tunnan – ett av de äldsta kollektivhusen

Äntligen kunde styrelsen för Kollektivhus NU i september träffas på riktigt, efter alla digitala möten.

Vi blev varmt mottagna av kollektivhuset Tunnan i Borås. Vår värd var Linnea Wesslund, nyvald i vår föreningsstyrelse.

Tunnan är ett av de äldsta kollektivhusen och inryms i ett av sju punkthus som byggdes på 1970-talet och som ägs av det kommunala AB Bostäder.

Här finns 27 lägenheter från ett till fem rum och 48 boende i alla åldrar.

Vi blev imponerade av alla fina gemensamma utrymmen. Matsalen vetter mot en stor terrass och en trädgård med växthus och många planteringar.

I källaren finns både gym och pub med bardisk och trevliga sitthörnor. Just nu höll en entusiastisk grupp medlemmar på att upprusta denna del som används flitigt av husets ungdomar.

Vi blev också mycket imponerade av hyresnivåerna! För 39 kvm är månadshyran 2 491 kronor, för 62 kvm 3 622 kronor och för 88 kvm 5 239 kronor.

Man har ett mycket bra samarbete med bostadsbolaget som uppskattar kollektivets roll i området. Föreningen sköter odlingarna och städning i huset.

En härlig lunchsoppa med husets egna egna produkter.

Gemensamma måltider ordnas varje söndag och på fredagskvällarna samlas man till fika, med mat av olika slag. Det finns flera arbetsgrupper och det sociala livet verkar mycket livligt.

TEXT OCH FOTO: ANN MARI ENGEL

Kollektivhuset Tunnan i Borås med sitt växthus.

I Tunnans källare finns gym, pub med bardisk och sitthörnor. Just nu pågår upprustning,

Delar av styrelsen i Kollektivhus NU kunde träffas på riktigt i september på Tunnans terrass.

Drömboende på väg att förverkligas

Bygggemenskapen Älvarums drömmer om ett eget hus i Göteborg ser efter sju år ut att kunna bli verklighet.

På en högt belägen markbit i Östra Kålltorp i östra Göteborg har den prisbelönta Malmöarkitekten och byggherren Cord Siegel fått en markanvisning för att genomföra ett bygggemenskapsprojekt.

Tillsammans med honom planerar vi i Älvarum Bygggemenskap vårt kommande hus. Ett hus som erbjuder möjlighet till umgänge på hemmaplan med gemensamma ytor för att till exempel äta ihop, utöva hobby, träna eller odla. Men där alla har sin egen lägenhet.

Idén om en bygggemenskap föddes redan 2014 av ett gäng vänner som ville bo ihop. Flera av oss hade bott i kollektiv som unga, på 1970- och 1980-talen, och hade trivts bra med det. Sedan kom jobb och familjebildning, men efter att barnen flugit ut och det enskilda boendet börjat kännas lite för stort och ensamt uppstod tankarna om en annan typ av kollektivt boende.

Vi bildade tidigt en ekonomisk förening som sedan dess varit formen för vår gemenskap.

Från början var visionen att bygga ett centralt beläget hus med utsikt över Göta älv, därav namnet Älvarum. Men att hitta mark till det visade sig vara svårt. Under en period hade vi, tillsammans med AF Bygg, en markanvisning på Skeppsbron, mycket centralt i Göteborg och alldeles vid älven. Men tyvärr gick de kommunala beslutsprocesserna i stå och området ser inte ut att kunna bebyggas än på många år.

Sedan dess har vi fortsatt att leta mark och samtidigt blivit fler, bland annat genom att vänner vänner gått med i bygggemenskapen. I dag är vi ett 25-tal personer, men vi behöver bli fler, och tanken är att driva huset som en bostadsrättsförening.

För att beskriva utformning och innehåll för vårt framtida boende formulerade vi en värdegrund. Där utkristalliserade sig främst tre principer:

- **Social hållbarhet** som innebär att ge förutsättningar för både samvaro och avskildhet i boendet, samt att demokrati och jämställdhet i be-

Älvarumsgänget på besök på tomten i Kålltorp där det förhoppningsvis står ett hus som de kan flytta in i kring årsskiftet 2024/25.

slutsfattandet ska tillämpas. Gemensamma ytor ska främja kulturellt och socialt utbyte boende emellan.

- **Ekologisk hållbarhet** som innebär att eftersträva hållbara miljömål genom att bygga och leva på ett sätt som ger så lågt klimatavtryck som möjligt men med god kvalitet. Det ska styra val av material, energi- och vattensystem samt hur de utnyttjas. Boendeytan ska användas på ett genomtänkt och effektivt sätt. Användningen av resurser ska vara så lokalt förankrat som möjligt.

- **Ekonomisk hållbarhet** som innebär att ha långsiktiga mål med boendet. Det ska ske genom val av beständiga material och robusta installationer för att uppnå låga driftskostnader och lågt behov av underhåll.

Vi tänker oss inte något kategori-boende, typ 55+ eller liknande, men eftersom Älvarum till stor del består av människor som lämnar större bostäder, är de flesta runt pensionsåldern.

Nu har vi möjlighet att förverkliga våra tankar i Östra Kålltorp med närhet till ett stort naturområde. Sedan en tid tillbaka diskuterar vi med arkitekten om hur vi kan vara delaktiga i utformningen av huset. Bland annat har vi önskemål om lägenhetsfördelning, gemensamma utrymmen och interiör.

Cord Siegel har själv tydliga arkitektoniska visioner men vi tycker att vi nått långt i ambitionen att sammanjämka hans vision, detaljplanen och våra önskemål.

Faller allting på plats räknar vi med att kunna fylla huset i Kålltorp med medlemmar som alla delar intresset för den här formen av boende. Tidsmässigt hoppas vi på ett inflyttningsskilt hus kring årsskiftet 2024/2025.

Priset för att köpa en bostadsrätt i huset är preliminärt 65 000 kr/kvm. En trea på 70 kvm skulle då kosta runt 4,5 miljoner kronor. De relativt stora gemensamma utrymmena som vi gemensamt ansvarar för ingår då i vad man "får" som boende. Det kan också eventuellt bli aktuellt med några lägenheter att hyra.

Huset kommer att innehålla 20–25 lägenheter beroende av vilken fördelning det blir mellan ettor, tvåor och större lägenheter. Det kan vi påverka.

Det finns utrymme för fler boende så vi söker nu nya medlemmar i alla åldrar.

EVA TERNEGREN

Vi nås genom
<https://alvarum.webnode.se>
eller info.alvarum@gmail.com
eller kontakta Eva Ternegren tel.
0705363292.

Tre bygggemenskaper får 5 miljoner i utvecklingsstöd

Andreastorpets Vänboende i Bohuslän, Bysjöstrand Ekoby i Dalarna och Röstånga R:ekoby i Skåne ska under två år jobba, lära och utveckla sina olika byggprojekt ihop med stöd av innovationsmyndigheten Vinnova.

Lisa Fröbel från Bysjöstrand Ekoby beskriver projektet Bygatan.

Genom Föreningen för Bygggemenskaper, som kommer att ansvara för utvecklingsarbetet och nationell och internationell spridning, kommer projektet bland annat att arbeta med gestaltad livsmiljö och det europeiska Bauhauskonceptet.

Vi startar omgående genom att delta aktivt i konferensen Socialt byggande i Göteborg i november. Därefter kommer vi att kunna jobba ihop till och med oktober 2023.

Partners i projektet är Föreningen för Bygggemenskaper tillsammans med våra tre ekobyar och bygggemenskaper, Chalmers Tekniska Högskola (institutionen för bygg- och miljöteknik), Byggdiallog Dalarna samt en rad företag.

Genom Föreningen för Bygggemenskaper kommer projektet att kunna utveckla mötesplatsen Socialt byggande som får möjligheter att skapa ett lärande under projektiden ihop med fortsatt utveckling av internetportalen Bygg&Boihop. Samarbetet med Chalmers kommer att vara mycket viktigt. Deras medverkan gör det

FOTO: SARA ERICSSON

Några av eldsjälarna bakom planerna för Röstånga R:ekoby i Skåne framför sin husvagn vid en utställning på Röstånga turistbyrå.

möjligt att bygga upp ett nationellt forskarnätverk som kommer att fungera som kunskapsnod för det framtida arbetet kring sociala bo- och byggrelser i Sverige. Vi hoppas på ett brett engagemang från många lärosäten runt om i landet!

Projektet kommer också att bidra till att utveckla våra internationella relationer med likasinnade grupper i andra europeiska länder. Detta har vi velat göra länge, men inte haft muskler att genomföra. Nu kommer vi att kunna bjuda in intressanta föreläsare till våra events och vi kommer att kunna genomföra studiebesök och nätverksträffar i bland annat Tyskland, Storbritannien och Frankrike.

"Projektet Bygatan – brukarstyrd gestaltning och implementering av resilianta livsmiljöer på landsbygden" valdes ut av Vinnova bland 50 inkomna ansökningar. Beslutet baseras på en bedömning av projektets potential, aktörskonstellation och genomförbarhet. Totalt har projektet fått ett stöd på fem miljoner kronor och därtill kommer egna medel på en miljon. Total budget är således sex miljoner under projektperioden.

LISA FRÖBEL

Lisa Fröbel, Bysjöstrand Ekoby:

"Fantastiskt spännande att få den här möjligheten. Vi ser framför allt fram emot att kunna få jobba ihop med Andreastorpet och R:ekobyen kring gestaltning och utvecklingen av vår "Ekobyplan". För oss i Dalarna betyder detta också att möjligheterna med bygggemenskaper får en rejäl skjuts framåt och vi kommer att kunna stärka ett regionalt partnerskap på hemmaplan med kommuner och lokala byggrupper. Super helt enkelt!"

Sara Ericsson, Röstånga R:ekoby:

"Vi ser verkligen fram emot att kunna ta våra planer vidare och förverkliga detta tillsammans med de andra grupperna, få inspiration och utbyta erfarenheter kring allt från frågor rörande finansiering och upplåtelseform till planering av gemensamma ytor och materialval. Vi ser många möjligheter; skulle man till exempel kunna göra gemensamma upphandlingar eller på annat sätt dra nytta av att man är fler för att minimera riskerna? Samverkan är nyckeln till framgång tror vi!"

Skissförslag för R:ekobyen i Röstånga. Två gladsade inomhusgator leder till de gemensamma lokalerna i vinkeln mellan bostäderna.

Snekkergrenda – et vegansk bofellesskap

Hvordan skape et bofellesskap som bygger på et vegansk verdigrunnlag som gir tilhørighet men også rom for utvikling over tid?

Arkitekten Arild Eriksen beskriver hur det kan gå till.

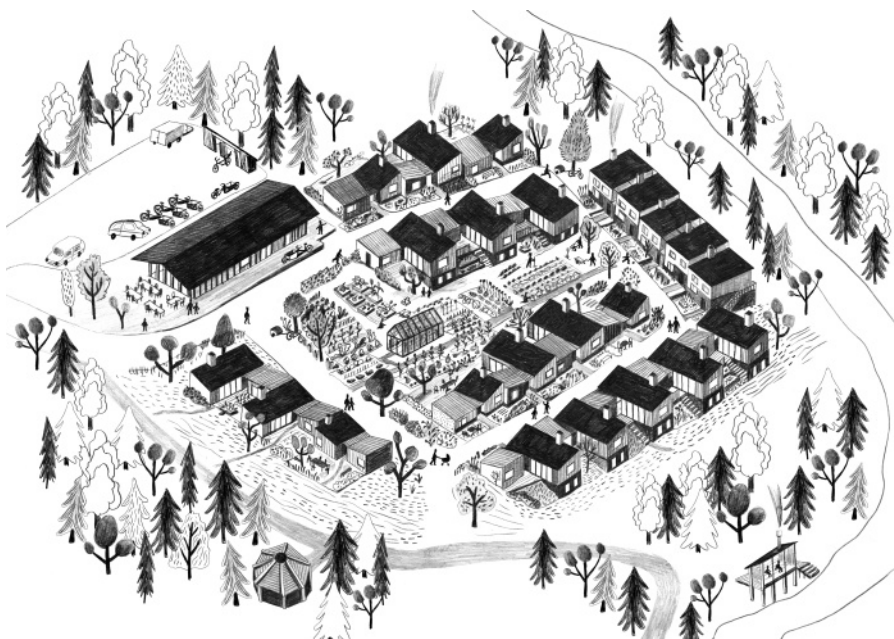
I Norge er det uvanlig at familier går sammen og utvikler boligområder sammen med arkitekt i et byggefellesskap. Mulighetene en slik utviklingsmodell gir er mange, men for et boligområde hvor verdigrunnlaget også skal påvirke valg av bygningsmaterialer og bruk av uteområder, er det uten tvil en fremgangsmåte som skaper både eierskap og gode løsninger.

Utfordringene for en gruppe familier som ønsker å utvikle et boligprosjekt er mange. De fleste kommuner i dag utvikler tomter selv, og regulerer for å selge og skape mest mulig utbytte for kommunekassen. Ofte ønsker også kommuner utbyggerbidrag som skal dekke infrastruktur og fellesfunksjoner.

Med et kart hvor alle togstasjoner med kortere reisetid enn 40 minutter fra Oslo S var markert, som viktigste føring begynte vi å lete etter egnede tomter sammen med Grønt Nabofellesskap. Det som den gang het Hobøl kommune.

Landsbyfellesskapet er viktig for prosjektet. Når en ankommer Snekkergrenda er felleshuset og det overdekte uteområdet utenfor spisesalen det første man møter. Til høyre er det planlagt en parsellhage som skråner nedover mot Hobøl-elva. Husene er atriumshus i kjede med en liten privat hage bak. Inngangen vender mot landsbygaten, det samme gjør kjøkkenvinduet. På vei hjem vil du alltid møte naboer.

I utviklingsfasen holdt vi verk-

Flyggerspektiv över Snekkergrenda med felleshuset uppe till vänster. Arild Eriksen, Arkitektkontoret Fragment.

steder sammen med familiene i Grønt Nabofellesskap. Vi gjorde vurderinger av både struktur på tomten og hvor husene skulle ligge. Vi vurderte i fellesskap hva som skulle deles med andre, og hvor felleshuset skulle ligge. Det skulle såklart ligge et sted alle passerte på vei hjem. Vi drøftet bærekraftsambisjoner og hva et vegansk verdigrunnlag skulle bety for fellesskapet. Et fellesskap bygget på et vegansk verdisyn med gjensidig respekt for at fellesskapet over tid, er likevel viktigere enn hva man har i gryten på sitt eget kjøkken. Landsbyen er et egnet sted å bygge tradisjoner og fellesskap.

Som mange andre deltakere i byggfellesskap ønsker også beboerne her å ha muligheten til å tilpasse og kanskje også bygge selv. Hus med fri plan og enkle regler, men også ferdig planlagte muligheter for

Det blivande felleshuset i Snekkergrenda. Fragment/Aesthetica.

påbygg og utvidelser i tråd med resten av bebyggelsen gir både frihet og tar hensyn til naboer som ønsker et helhetlig bygningsmiljø.

I dag har Grønt Nabofellesskap signert en opsjonsavtale om kjøp innen utløpet av 2023. Det er allerede igangsatt et permakulturprosjekt på deler av tomten og det blir stadig flere familier som melder sin interesse. Å skape felles prosjekter allerede før spaden er stukket i jorden er et godt grunnlag for fremtiden i Snekkergrenda. Byggstart er planlagt allerede høsten 2023 og nabofellesskapet ønsker å komme i kontakt med flere familier som ønsker å delta i utviklingen.

ARILD ERIKSEN

ARKITEKTKONTORET FRAGMENT

Adress till Grønt Nabofellesskap: post@nabofellesskap.no

GRØNT NABOFELLESSKAP

Några av de blivande boende i Snekkergrenda.

GRØNT NABOFELLESSKAP

Startargruppen i Grønt Nabofellesskap har planeringsmöte.

Nordens största och äldsta kollektivhus för kvinnor

Titeln, "Uppe på berget", syftar inte på det gamla talesättet om glasberget, tvärtom handlar boken om historien bakom Elfvinggården och hur det är att bo i dag där.

Huset byggdes 1940 och nu bor här 288 kvinnor i åldrarna 23 till 101 år.

Förra sommaren skulle Elfvinggården fira sitt 80-årsjubileum, men pandemin satte käppar i hjulet för firandet. **Ulla Nordfors**, som är både författare och fotograf, bestämde då tillsammans med en av sina grannar, dokumentärfilmaren **Birgitta Hörnström**, att starta projektet "Uppe på berget". Projektet resulterade i en film och en bok.

Ulla Nordfors som bott på Elfvinggården sedan 2006, har skrivit och tagit alla nutida bilder i boken om de tio husens historia. Hon beskriver utförligt personerna och tankarna som ledde till att kollektivhuset byggdes. Systrarna Ingeborg och Gunborg Elfving ville skapa bostäder för mindre bemedlade, bildade kvinnor. I enlighet med deras inbördes testamente bildades stiftelsen 1921, som än i dag äger Elfvinggården, med ett startkapital på drygt 400 000 kronor.

Husen, som ligger högt på Alviksberget i västra Stockholm, var färdiga 1940. De är byggda runt en stor gård med tallar, skogsparken kallad. Arkitekterna Sven Backström och Leif Reinius som ritade husen värnade om värme, kvalitet och miljö. De var måna om att lägenheterna skulle vara ljusa och försåg dem därför med snedställda burspråk.

De enskilda lägenheterna, de flesta ettor, är på 34 kvadratmeter

FOTO: ULLA NORDFORS

Salongen har tre burspråk mot sydväst och ett stort tredelat panoramafönster mot söder. I salongen kan man titta på tv tillsammans, ibland är det filmvisning eller föredag här.

och innehåller rum, sovalkov, kökvrå och badrum. Från början fanns det även 36 så kallade dubletter, nu finns fler tvärummare.

Elfvinggården innehåller flera gemensamma rum, bland andra en matsal och en salong på nära 200 respektive 100 kvadratmeter. Foajén innanför entrén fungerar som en omtyckt informell mötesplats. Gemensamma tvättstugor finns förstås, men också träningsrum, gästlägenheter, retrobutik med mera.

För att få en lägenhet på Elfvinggården måste man vara kvinna, mindre bemedlad (max 30 000 kronor i månadslön och som mest ha 300 000 kronor i kapital), vara bildad (minst tvåårig högskoleutbildning) och bott minst fem år i Stockholm.

I boken om Elfvinggården beskriver 22 boende hur de hittat dit, hur det är att bo där och var de tror att de bor om fem år. Kvinnorna är

FOTO: ULLA NORDFORS

En av flera av Elfvinggårdens anslagstavlor — ett måste i alla kollektivhus.

utvalda utifrån ålder, boendeår och med en fördelning mellan husen. Det är roligt att läsa kvinnornas berättelser, många tycker om möjligheten att ha kontakt med andra samtidigt som att kunna vara privat. Tryggheten är en annan positiv del av boendet för flera liksom läget, både hur husen ligger i naturen och i förhållande till innerstan. De allra flesta tror att de kommer att bo kvar om fem år. Några av de intervjuade är mindre nöjda med den sociala kontrollen.

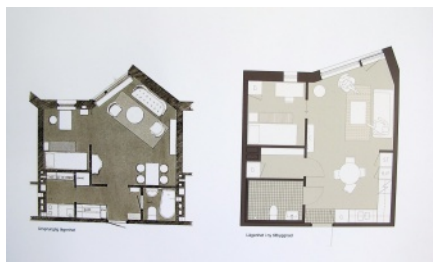
De många bilderna, både de historiska och de nutida, bidrar till att jag nästan känner att jag har varit på besök på Elfvinggården efter att ha läst boken. Den beskriver också på ett bra sätt de alltför giltiga idéerna bakom kollektivhusen.

ANN NORRBY

FOTO: ULLA NORDFORS

Fasad på hus 1. Burspråken leder in mycket ljus samtidigt som de ger minimal insyn.

Planritningar över ettrumslägenhet från 1940, arkitekter Sven Backström och Leif Reinius, och tvårumslägenhet, arkitekt Andreas Palme, i hus nr 10 från 2014.

På <https://uppepaberget.se> finns en länk till Birgitta Hörnströms film om Elfvinggården.

Startbidragen gör nytta – använd startbidragen!

Sedan den 1 januari 2020 kan byggemaskaper få statligt stöd, så kallat startbidrag, från Boverket. Stödet riktar sig till grupper av enskilda hushåll, som bildat en ekonomisk förening i syfte att anordna bostäder för medlemmarna i föreningen. Stödet ska användas till kostnader i det inledande skedet av projektet, alltså innan själva bygget kan påbörjas och byggkrediten kan börja lyftas.

Boverket har gjort en första uppföljning och en preliminär utvärdering av stödet. I verkets rapport beskrivs de tio byggemaskaper som fått startbidrag, med fokus på de planerade projektens läge, omfattning, karaktär och syfte samt vad startbidraget avsågs att användas till, kompletterat med en kort lägesrapport från respektive byggemaskap i september 2021. Avslutningsvis kommenterar Boverket stöd villkoren utifrån hur stödet har fungerat att tillämpa.

De tio byggemaskaper som har fått stödet är av varierande storlek och karaktär samt har olika upplåtelseformer. Boverket konstaterar att startbidraget har kommit till användning dels för att möjliggöra alternativa boendeformer i tillväxtregioner, dels för att kunna möta en begränsad men väl definierad efterfrågan på svaga marknader.

Det handlar om bostadsprojekt

som tillkommer på initiativ av intressegrupper, där och när det saknas professionella byggaktörer som är beredda att möta gruppens behov och önskemål på kommersiella villkor.

Tio projekt beskrivs i rapporten:

- **Bostadsrättsföreningen Lyckan**, Göteborg
- **Kollektivhuset Röda Oasen**, Malmö
- **Byggemaskap Gården**, Uppsala
- **Hästen kooperativ hyresrättsförening**, Ockelbo
- **Lindberga by ekonomisk förening**, Vingåker
- **Kolmårdens byggemaskap**, ekonomisk förening, Norrköping
- **Bostadsrättsföreningen Villa Mälarhöjden**, Stockholm
- **Byggemaskap Lund ekonomisk förening**, Lund
- **Färjkarlbergets byggemaskap ekonomisk förening**, Norrköping
- **Andreastorpets Vänboende ekonomisk förening**, Tanum

De tio startargrupperna har hittat olika vägar att genomföra sina projekt. Alla andra bygg- och startargrupper borde läsa rapporten som inspiration. Och söka startbidrag, det finns fortfarande medel kvar för 2021.

KERSTIN KÄRNEKULL

Rapporten kan laddas ner gratis som pdf på kollektivhus.se eller boverket.se

Kollektivhus NU

Bo tillsammans är föreningen Kollektivhus NU:s nyhetsblad.

Beställ prenumeration på info@kollektivhus.se.

Nästa nummer kommer ut i februari 2022

Redaktörer: Kerstin Kärnekull och Anne Jalakas

Layout: Ann Norrby

Styrelsen i Kollektivhus NU

Ordförande:

Ulrika Egerö, Dunderbacken, Stockholm
ulrika.egero@gmail.com

Kassör:

Rolf Ericson, Kupan, Stockholm

Övriga styrelsemedlemmar:

Ann Mari Engel, Tullstugan, Stockholm

Mats Holmström, Sjöfarten, Stockholm

Eva Mertel Högberg, Stolplyckan, Linköping

Linnea Wesslund, Tunnan, Borås

Johanna Blomberg, Hambo,

Simrishamn, suppleant

Webbredaktörer: Kerstin Kärnekull, Färdknäppen, Stockholm och Rolf Ericson, Kupan, Stockholm

På hemsidan www.kollektivhus.se finns listan över kollektivhus i Sverige och alla nummer av Bo tillsammans inklusive en innehållsförteckning och ett index, kollektivhus.se/category/bo-tillsammans

Medlemskap

Föreningar/kollektivhus betalar efter antal lägenheter. Startargrupper betalar 200 kr/år och kan dessutom bli medlemmar i Föreningen för byggemaskaper utan extra kostnad. Enskilda personer kan bli stödmedlemmar för 100 kr/år, gärna mer som gåva.

Plusgirokonto 43 88 62-5.

Ange namn och e-post.

Kollektivhus NU på Facebook

Kollektivhus NU har en fansida, www.facebook.com. Det finns också en Facebookgrupp där du kan söka eller annonsera om lägenheter i kollektivhus, "Kollektivhuslägenheter", och en diskussionsgrupp för oss i kollektivhus och startargrupper, "Kollektivhusforum".

Den danska föreningen Bofællesskab.dk drivs av frivilliga krafter, inte av princip men på grund av brist på resurser. Nu har det börjat ljusna och föreningen har kunnat anställa två personer på deltid, en kamrer, Marit Nolsø Nielsen och en kommunikatör, Laura Lyng Munkø.

Föreningen är aktiv i allt fler projekt tillsammans med olika samarbetspartners. Resultatet är att nyhetsbrevet åter kan komma efter en paus på nästan ett år.

Novemberbrevet, som kan laddas hem på kollektivhus.se, handlar bland annat om deras fem startpaket för startargrupper, om föreningens kunskapsbank, nya skrifter och projekt på gång.

Det går att prenumerera på nyhetsbrevet via hemsidan bofaelleskab.dk (under rubriken kontakt).